

Themadag 'Boeren of ondernemen' op 13 september

'Boeren of ondernemen' luidt de titel van de themadag op zaterdag 13 september in Vriezenveen. Op het erf van de familie Lenferink (kijk voor een reportage van het bedrijf op pagina 16 van Veeteelt) aan de Weitemansweg 38 vinden die dag verschillende activiteiten plaats, die allemaal in het teken staan van de invulling van het toekomstbeeld van de Nederlandse melkveehouderij. Zowel 's morgens als 's middags vindt een symposium plaats met korte lezingen over

het thema 'boeren of ondernemen'. Behalve lezingen vinden onder meer demonstraties plaats van voedergewassen en van landbouwwerktuigen. Ook kunnen bezoekers de 36 standscarrousel buitenmelkstal van de familie Lenferink bekijken. Initiatiefnemers en hoofdsponsors van de dag zijn CRV, Limagrain Nederland, Rabobank, Reesink Technische Handel en SAC Nederland. Aanmelden voor de dag kan via www.boerenofondernemen.nl.

Hoe 2015-proof ben je als melkveehouder? In het kader van de themadag 'Boeren of ondernemen' blikken de vijf initiatiefnemers vast vooruit op ontwikkelingen in de melkveehouderij. Een toekomst met sensoren, dynamiek, hoge capaciteit en genomic selection.

Visie op melkveehouderij in 2015 centraal op th emadag

Boeren of ondernemen

Gerrit van der Scheer: 'Materiaal met hoge capaciteit'

Nog grotere machines met een hogere capaciteit en automatiseren waar het kan. Dat blijft ook richting 2015 de trend op technisch gebied, verwacht Gerrit van der Scheer, directeur van Reesink Technische Handel. Het bedrijf richt zich op de verkoop van landbouwwerktuigen van onder meer Kuhn en Rauch.

Nederlandse veehouders werken sowieso met machines met een relatief hoge capaciteit, geeft Van der Scheer aan. 'Veel ontwikkelingen op het gebied van de weidebouw komen uit Nederland en worden hier getest. Ik denk bijvoorbeeld aan een 17 meterhooischudder en een 15 meterwadhark. Zulke grote machines worden hier nog het meest verkocht ook, meer dan in landen als Frankrijk of Duitsland, waar de bedrijven groter van oppervlak zijn.' Hoe verklaart Van der Scheer dat? 'Hoewel de percelen kleiner zijn en ook het aantal hectare per bedrijf, wordt de grond hier wel intensief bewerkt. Als we in Nederland kuilen, dan moet het vaak binnen 24 uur in de kuil zitten. Nederlandse veehouders hebben daarbij vaak weinig personeel en willen veel zelf rondzetten. Dan heb je gewoon materiaal met een hoge capaciteit nodig.'

Ook op het gebied van voeren voorziet Van der Scheer opschaling. 'Een aantal jaar geleden was het aanschaffen van een voermengwagen een nieuwe ontwikkeling. Nu zie je steeds meer dat veehouders een zelfladende voermengwagen aanschaffen. Dat zijn moderne machines waarmee je snel en nauwkeurig kunt voeren.'

Ziet Van der Scheer toekomst voor automatische voersystemen? 'De ontwikkelingen op dat gebied gaan zeker verder, maar ik zet vraagtekens bij de haalbaarheid ervan. Het systeem is niet flexibel genoeg en eigenlijk alleen interessant voor een veehouder die nieuw bouwt.'

René van den Bosch: 'Het voer moet geconcentreerder'

De schaalvergroting in de melkveehouderij zal de vraag naar ruwvoer van eigen land doen toenemen, verwacht René van den Bosch, commercieel directeur van zaaizaadbedrijf Limagrain Nederland. 'Elke hectare land zal zo goed mogelijk benut worden. Zowel bij gras als bij mais zullen veehouders proberen een zo hoog mogelijke productie te behalen.' Daarbij gaat het volgens Van den Bosch niet zo zeer om massa. 'De energie-opbrengst per hectare moet omhoog. Het gaat niet om de drogestofopbrengst, maar juist om het verhogen van de vem per kilo droge stof. Massa binnenhalen kost alleen maar geld. Het voer moet geconcentreerder. Veehouders zouden minder naar de lengte van de mais moeten kijken en meer naar de kolf.'

Limagrain speelt in op die ontwikkeling door vanaf het komende seizoen de eerste rassen uit het programma LG Animal Nutrition te introduceren. 'Die rassen voldoen aan hoge eisen die we stellen aan voedertechische aspecten als vem-opbrengst, zetmeelgehalte en celwandverteerbaarheid. We krijgen steeds meer inzicht in de precieze rol van mais in een rantsoen. Wat dat betreft worden we steeds meer dierwetenschappers.'

Meer aandacht voor de grasmat vindt Van den Bosch overigens ook geen overbodige luxe. 'Het grasbestand is de laatste jaren achteruitgegaan.' Van den Bosch constateert dat veehouders bij het vernieuwen van hun grasland, ook vanwege de grilligheid van het weer, gaan voor zekerheid door te kiezen voor graszaad met een kiemversnellende coating. 'Een kwart van onze bestellingen van graszaad is inmiddels al Headstart gecoat. Die coating wordt gemeengoed. Ook de roestresistentie gaat verder omhoog en er komt meer aandacht voor de voedertechische kant van grasrassen.'

Bertil Muller: 'Genomic selection straks gewoon'

Nu is het gebruik van gesekst sperma in de melkveehouderij nog relatief nieuw, in 2015 zal het volledig ingeburgerd zijn. Die voorspelling durft Bertil Muller, hoofd communicatie van CRV, gerust aan. 'Gesekst sperma is bij zwartbont nu goed voor bijna vijf procent van alle verkochte rietjes. Ik sluit niet uit dat het in 2015 meer dan twintig procent kan zijn.' Net als gesekst sperma zal ook de toepassing van genomic selection straks 'gewoon' zijn, denkt Muller. 'Het testen van stieren verandert, evenals de manier waarop we stieren beschikbaar stellen voor de markt. De term proefstier verdwijnt bij ons en maakt plaats voor jonge InSire-stieren. Ook van jonge stieren hebben we nu immers al een fokwaarde, gebaseerd op de merkers in hun DNA. We zullen in de toekomst pakketten beschikbaar gaan stellen met zes jonge stieren per pakket, zoals we nu in Nieuw-Zeeland al doen. Dat kan omdat de gezamenlijke betrouwbaarheid van zes jonge stieren even hoog is als de betrouwbaarheid van een individueel geteste fokstier.' Genomic selection is volgens Muller ook een manier om de gezondheidskenmerken te verbeteren. 'Juist bij die kenmerken die met traditionele fokwaarden moeilijk zijn te verbeteren vanwege een lage betrouwbaarheid, kom je dankzij genomic selection sneller vooruit. Dat is belangrijk, want omdat veestapels groter worden – en dat worden ze – zal versterkt gelden dat veehouders probleemloze koeien willen melken.' De kans is groot dat onderzoekers dankzij genomic selection de komende jaren versneld nieuwe erfelijke afwijkingen zullen vinden. 'Zeker bedrijven die groeien kunnen dan profijt hebben van een paringsprogramma. Het gebruik en het belang daarvan zal de komende jaren toenemen.'

Edwin Kolsteeg: 'Honderd melkkoeien minimale bedrijfsgrootte'

'Al vóór 2015 telt een gemiddeld Nederlands bedrijf tussen de 80 en 120 koeien.' Edwin Kolsteeg, algemeen directeur van melkwinningsfabrikant SAC Nederland, denkt dat de schaalvergroting in Nederland de komende jaren snel doorzet. 'Kijk maar naar Denemarken, daar zijn de bedrijven de laatste jaren ook enorm snel gegroeid. Ik denk dat honderd koeien straks echt de minimale bedrijfssomvang wordt. Dat soort bedrijven wordt gerund door één persoon, zonder personeel. En dan kom je al snel uit bij een automatisch melksysteem.' Een automatisch melksysteem (ams) is volgens Kolsteeg niet alleen voor die groep veehouders interessant. 'Ook bedrijven met driehonderd tot vijfhonderd koeien kunnen nog prima uit de voeten met een automatisch melksysteem. Het omslagpunt, het punt waarop traditionele melkstallen weer interessant worden, ligt bij zo'n duizend koeien.' Automatische melksystemen hebben de ontwikkelingen in de melkwinningsbranche een enorme boost gegeven, vindt Kolsteeg. 'Het meten van de geleidbaarheid van de melk werd bijvoorbeeld geïntroduceerd bij de robot, maar is ook meer en meer gemeengoed in traditionele melkstallen. Vergelijk het met de formule 1-sport. Wat ze daar aan technische snuffes ontwikkelen, zit straks ook op je eigen auto.' De techniek in de melkwinning is nog zeker niet uitontwikkeld, stelt Kolsteeg, die voorspelt dat er de komende jaren nog veel meer kengetallen bijkomen. 'Bij het groter worden van bedrijven wordt het management cruciaal. We gaan daarom meer en meer met sensoren werken. Nu bestaat er bijvoorbeeld al een bloedsensor. Daarmee kunnen we bloed in de melk registreren en vervolgens direct per kwartier separeren.'

Bart IJntema: 'Melkveehouderij steeds dynamischer'

'Kansen omzetten in kasstromen, dat is voor mij een voorbeeld van goed ondernemerschap.' Bart IJntema, sectormanager food en agri bij Rabobank, denkt dat ondernemerschap voor melkveehouders steeds belangrijker wordt. 'Het quotum-tijdperk gaf zekerheid. Alles was redelijk goed voorspelbaar en de omgeving was stabiel. Door de liberalisering van de markt wordt de melkveehouderij de komende jaren steeds dynamischer. Melkveehouders moeten keuzes maken hoe ze daarmee omgaan.' Aandacht voor eigen ontwikkeling is daarbij geen overbodige luxe, vindt IJntema. 'Met opvallend gemak pompen veehouders geld in het bedrijf, maar aandacht voor eigen ontwikkeling schiet er nog wel eens bij in. Een cursus van een paar duizend euro om jezelf te ontplooiën vinden ze al snel te veel geld.' Melkveehouders werken in een steeds grotere wereld, merkt IJntema op. Daar horen ook fluctuaties in melkprijs bij. Om de gevolgen van die schommelingen enigszins te dempen, onderzoekt Rabobank of het opzetten van een termijnmarkt voor melk een mogelijkheid is. IJntema laat niet na veehouders te adviseren vooral te kijken wat ze zelf kunnen doen om prijsschommelingen op te vangen. 'Als je goede marges hebt, kun je die schommelingen tussen de 25 en 40 cent zelf opvangen.' De vaste kosten liggen in de Nederlandse melkveehouderij relatief hoog ten opzichte van andere Europese landen. 'Aflossen en optimaliseren van het bedrijf kan voor veel bedrijven de beste strategie zijn. Uitstellen van groei kan een heel goede beslissing zijn. Het is nog lang geen 2015. Als je tot die tijd duur quotum blijft kopen, dan is je kostprijs na 2015 veel hoger dan die van je collega's.'